

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 379 คน จำนวน 400 ชุด ได้กลับคืนมา 400 ชุด นำมาวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม
3. วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ได้จากการสนทนากลุ่ม
4. นำเสนอแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของตำบลบางปลา จ.สมุทรปราการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน จำแนกตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ปรากฏผลในตาราง 4.1 ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	183	45.8
	หญิง	217	54.3
รวม		400	100
อายุ	น้อยกว่า 25 ปี	20	5
	26-35 ปี	6	1.5
	36-45 ปี	79	19.8
	46 ปีขึ้นไป	295	73.8
รวม		400	100
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	303	75.8

	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	90	22.5
สถานภาพ		สถานภาพ	ร้อยละ
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	2	0.5
	ปริญญาตรี	5	1.3
	สูงกว่าปริญญาตรี	0	0
รวม		400	100

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

จากตาราง 4.1 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 คน เป็นเพศชาย 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 เพศหญิง 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3

ช่วงอายุที่มากที่สุดคือ ช่วงอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 รองลงมาคือช่วงอายุ 36-45 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 ช่วงอายุน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5

ระดับการศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ ควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ศูนย์และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์	3.40	0.96	มาก	1
2. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควรเป็นคนในท้องถิ่นและมีความรู้เกี่ยวกับประวัติของท้องถิ่นเป็นอย่างดี	3.18	0.93	มาก	2
3. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน การจัดการสารสนเทศและการจัดการความรู้ในการพัฒนาชุมชน	3.12	0.92	มาก	3
	3.06	0.87	มาก	4

4. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์มีทักษะในการสอน และถ่ายทอดข้อมูลของศูนย์ได้เป็นอย่างดี	3.03	0.88	มาก	5
5. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งได้				
รวม	3.16	0.81	มาก	

ตารางที่ 4.2 ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 3.16$, $SD = 0.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ “บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ ควรประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์” ($\bar{x} = 3.40$, $SD = 0.96$) รองลงมาคือ “เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควรเป็นคนในท้องถิ่นและมีความรู้เกี่ยวกับประวัติของท้องถิ่นเป็นอย่างดี” ($\bar{x} = 3.18$, $SD = 0.93$) อันดับสุดท้ายได้แก่ “เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งได้” ($\bar{x} = 3.03$, $SD = 0.88$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านงบประมาณ

ด้านงบประมาณ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ	3.10	0.92	มาก	4
2. การได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.10	0.89	มาก	3
3. ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณสำหรับศูนย์การเรียนรู้	3.01	0.85	มาก	5
4. งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ควรนำมาใช้ ในด้านเงินเดือน ค่าตอบแทน ของบุคลากรที่อยู่ในศูนย์การเรียนรู้ (เช่น วิทยากรภายนอก หรือเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ เป็นต้น)	3.07	0.91	มาก	1
5. งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ควรนำมาใช้ ในด้านการจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้	3.02	0.89	มาก	2
รวม	3.06	0.89	มาก	

ตารางที่ 4.3 ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 3.06$, SD = 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ “งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ควรนำมาใช้ ในด้านเงินเดือน ค่าตอบแทน ของบุคลากรที่อยู่ในศูนย์การเรียนรู้ (เช่น วิทยากรภายนอก หรือเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ เป็นต้น)” ($\bar{x} = 3.07$, SD = 0.91) “รองลงมาคือ งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ควรนำมาใช้ ในด้านการจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้” ($\bar{x} = 3.02$, SD = 0.89) อันดับสุดท้ายได้แก่ “ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณสำหรับศูนย์การเรียนรู้” ($\bar{x} = 3.06$, SD = 0.89)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่

ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรตั้งอยู่ในสถานที่ที่เข้าถึงได้ สะดวกและสอดคล้องกับสภาพชุมชน	3.17	0.99	มาก	1
2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลานกีฬา ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมและห้องพิพิธภัณฑ	3.04	0.90	มาก	2
3. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการสำรวจความต้องการ และมีการวางแผนการใช้สื่อรูปแบบต่างๆ	2.97	0.88	ปานกลาง	4
4. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีพื้นที่เพียงพอต่อการจัด กิจกรรมและบริการ มีบรรยากาศที่ร่มรื่นสะอาดและปลอดภัย	3.00	0.89	มาก	3
5. การมีวัสดุครุภัณฑ์ที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เพียงพอต่อการใช้สอย	2.97	0.91	ปานกลาง	5
รวม	3.03	0.91	มาก	

ตารางที่ 4.4 ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 3.03$, SD = 0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรตั้งอยู่ในสถานที่ที่เข้าถึงได้สะดวกและสอดคล้องกับสภาพชุมชน” ($\bar{x} = 3.17$, SD = 0.99) “รองลงมาคือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลานกีฬา ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด พื้นที่

สำหรับจัดกิจกรรมและห้องพิพิธภัณฑ์” ($\bar{x} = 3.04$, $SD = 0.90$) อันดับสุดท้ายได้แก่ “การมีวัสดุครุภัณฑ์ที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เพียงพอต่อการใช้สอย” ($\bar{x} = 2.97$, $SD = 0.91$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน	3.15	0.94	มาก	2
2. คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ควรมาจากตัวแทนท้องถิ่น เช่น ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน เป็นต้น	3.02	0.91	มาก	7
3. ศูนย์การเรียนรู้ควรมีการวางแผนดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน และมีระบบที่ชัดเจน	3.08	0.90	มาก	4
4. ศูนย์การเรียนรู้ควรมีการสำรวจความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ในการให้บริการในทุกๆ ปี	3.04	0.86	มาก	6
5. ศูนย์การเรียนรู้ ควรเปิดสอนหลักสูตรที่เหมาะสมกับปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบันและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	3.05	0.89	มาก	5
6. ศูนย์การเรียนรู้ ควรมีการจัดกิจกรรมการศึกษาในโรงเรียนครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนท้องถิ่น	3.01	0.89	มาก	8
7. ศูนย์การเรียนรู้ ควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกมาสอนเสริมให้ความรู้ทักษะในด้านต่างๆ	3.17	0.95	มาก	1
8. ศูนย์การเรียนรู้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของศูนย์และเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการ	3.10	0.94	มาก	3
9. ศูนย์การเรียนรู้ มีการประเมินผลการดำเนินงาน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมาย และดำเนินงานที่บรรลุผลตามแผนที่วางไว้ หรือบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้	2.99	0.90	ปานกลาง	9

10. ศูนย์การเรียนรู้ มีการปรับปรุงตามการประเมินผล เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ	2.94	0.90	ปานกลาง	10
รวม	3.05	0.78	มาก	

ตารางที่ 4.5 ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 3.05$, $SD = 0.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ “ศูนย์การเรียนรู้ ควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกมาสอนเสริมให้ความรู้ทักษะในด้านต่าง ๆ” ($\bar{x} = 3.17$, $SD = 0.95$) “รองลงมาคือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน” ($\bar{x} = 3.15$, $SD = 0.94$) อันดับสุดท้าย ได้แก่ “ศูนย์การเรียนรู้ มีการปรับปรุงตามการประเมินผล เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ” ($\bar{x} = 2.94$, $SD = 0.90$)

ตารางที่ 4.6 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมและแจกแจงเป็นรายด้าน

การจัดการ	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ด้านบุคลากร	0.81	3.16	เห็นด้วยมาก	1
ด้านงบประมาณ	0.79	3.05	เห็นด้วยมาก	2
ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่	0.81	3.02	เห็นด้วยมาก	4
ด้านการจัดการ	0.77	3.05	เห็นด้วยมาก	2
รวม	0.73	3.07	เห็นด้วยมาก	

ตารางที่ 4.6 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ในภาพรวมว่า มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 3.07$, $SD = 0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลากร ($\bar{x} = 3.16$, $SD = 0.81$) รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ด้านงบประมาณและ ด้านการจัดการ ($\bar{x} = 3.05$, $SD = 0.79$, 0.77) อันดับสุดท้ายได้แก่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{x} = 3.02$, $SD = 0.81$)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม

ในการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น คณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจำแนกตามสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ Independent-samples T Test ในการวิเคราะห์หาความแตกต่างของระดับความคิดเห็นระหว่างเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม และใช้การทดสอบความแปรปรวน One-Way ANOVA ในการหาความของระดับความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างระดับการศึกษา ช่วงอายุและอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.7 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจำแนกรายด้าน ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศชายและเพศหญิง

การจัดการศูนย์การเรียนรู้	เพศ	Mean	SD	DF	F	SIG
ด้านบุคลากร	ชาย	3.32	0.63	398	29.51	0.00
	หญิง	3.02	0.91	383.50		
ด้านงบประมาณ	ชาย	3.23	0.63	398	24.65	0.00
	หญิง	2.90	0.87	389.82		
ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่	ชาย	3.20	0.68	398	24.64	0.00
	หญิง	2.87	0.88	395.40		
ด้านการบริหารจัดการ	ชาย	3.24	0.59	398	39.39	0.00
	หญิง	2.89	0.86	383.41		

$P < .05$

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในทุกด้าน โดยเพศชายมีระดับความเห็นด้วยต่อแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมากกว่าเพศหญิงในทุกด้าน

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมของผู้ตอบแบบ จำแนกตามกลุ่มอายุ

ช่วงอายุ	Mean	SD
ต่ำกว่า 25 ปี	3.32	0.56
26-35 ปี	3.00	1.03
36-45 ปี	3.02	0.53
สูงกว่า 46 ปี	3.01	0.78
รวม	3.06	0.73

ตารางที่ 4.9 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามช่วงอายุ

แหล่งความแปรปรวน	DF	SS	MS	F	SIG
ระหว่างกลุ่ม	3	3.50	1.16	2.154	0.09
ภายในกลุ่ม	396	214.68	0.54		
รวม	399	218.19			

P < .05

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามช่วงอายุ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมของผู้ตอบแบบ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	Mean	SD
ประถมศึกษา	3.04	0.76
มัธยมศึกษา	3.14	0.66
อนุปริญญา	2.68	0.11

ปริญญาตรี	3.26	0.64
รวม	3.06	0.73

ตารางที่ 4.11 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	DF	SS	MS	F	SIG
ระหว่างกลุ่ม	3	1.13	0.37	0.69	0.55
ภายในกลุ่ม	396	217.05	0.54		
รวม	399	218.19			

$P < .05$

จากตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

จากการสรุปผลจากแบบสอบถาม แนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการสนทนากลุ่ม (Focus group) คณะผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งเหมาะสมที่จะนำมาเป็นกรอบแนวคิดและประเด็นในการสนทนากลุ่มประกอบด้วย

1. ด้านบุคลากร
2. ด้านงบประมาณ
3. ด้านวัสดุและอาคารสถานที่
4. ด้านการบริหารจัดการ

ผลการสนทนากลุ่มจากผู้เข้าร่วมทั้งหมด 15 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำตำบล และนักวิชาการ สรุปได้ว่า แนวทางการจัดการชุมชนที่ผู้วิจัยเสนอและได้รับความเห็นชอบจากประชาชนจากการตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งการเรียนรู้และค้นคว้าข้อมูลของคนในชุมชนเพื่อ

ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาตนเองอีกด้วย ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า ควรดำเนินการจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยมีข้อเสนอเพิ่มเติมในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านบุคลากร ผู้ใหญ่บ้านท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า บุคลากรประจำศูนย์การเรียนรู้ควรเป็นคนในพื้นที่ เพื่อจะได้เข้าใจบริบททางสังคมและค่านิยมของคนในชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยเหลือต่อการให้บริการ การ จัดเตรียมความรู้และการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือที่เหมาะสมต่อคนในชุมชนได้ดีกว่าคนนอกพื้นที่

ในขณะที่ผู้ใหญ่อีกท่านให้ความเห็นว่า ควรให้ปราชญ์ชาวบ้าน ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปให้ ความรู้แก่สมาชิกชุมชนผู้สนใจในภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งถือเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชน สืบต่อไป

ด้านงบประมาณ ครูศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำตำบลให้ข้อคิดเห็น ในกรณีของศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีอุปสรรคมาก อีกทั้งในปัจจุบันยังไม่มี สถานที่ที่เป็นของตนเอง ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชนได้ ซึ่งหากจะมีการจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐที่เพียงพอ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ อาจจะใช้งบจากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งเป็นงบประมาณสำหรับการจัดตั้ง และควรจัดสรร งบประมาณประจำปีด้วย เพื่อใช้ในการบำรุงรักษาและเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน โดยงบประมาณอีกส่วนหนึ่งอาจจะมาจากการบริจาคของสมาชิกในชุมชน หรือการตั้งกล่องรับบริจาค จากผู้ที่เข้ามาใช้บริการตามจิตศรัทธา

ด้านวัสดุและอาคารสถานที่ ผู้ใหญ่บ้านท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า เนื่องจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ เป็นผู้สูงอายุที่มักจะมีปัญหาในการเดินทาง เนื่องจากสภาพในพื้นที่ยังคงความเป็นพื้นที่ชนบทอยู่ ทำให้การ สัณจรค่อนข้างลำบาก ดังนั้นการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรคำนึงถึงสถานที่ตั้งที่เดินทางได้สะดวก และ หากมีรถบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการเดินทางมาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้จะเป็นการดีมาก ซึ่งจะส่งผลให้ ผู้สูงอายุสนใจในการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ส่วนในด้านของวัสดุอุปกรณ์ กำนันให้ข้อเสนอว่า ควรมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอต่อการ ใช้ งาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ควรมีจำนวนที่เหมาะสมกับผู้ที่เข้ามาใช้บริการ เพราะหากต้องมีการรอรับ ใช้ บริการใช้งานนาน อาจสร้างความเบื่อหน่ายให้กับผู้ใช้บริการด้วย อีกทั้งศูนย์การเรียนรู้ควรมีการบริการ สัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงภายในศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ต ผ่านอุปกรณ์ส่วนตัวได้

ผู้ใหญ่อีกท่านให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ในเรื่องของวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ ควรปลูกฝังให้ สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อที่สมาชิกทุกคนจะได้เกิดความหวงแหนและช่วยกันดูแล

รักษาให้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ อีกทั้งยังช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของสถานที่และบริเวณโดยรอบของศูนย์การเรียนรู้ด้วย

ด้านการบริหารจัดการ ผู้ใหญ่บ้านท่านหนึ่งเสนอว่า ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ โดยให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแลการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันของสมาชิกในชุมชนเข้ามานั่งในคณะกรรมการ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกันของสมาชิกในชุมชน และเนื่องจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความชำนาญในการบริหารจัดการ ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรจัดการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการรวมถึงสมาชิกในชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้

4. นำเสนอแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของตำบลบางปลา จ.สมุทรปราการ

จากผลวิจัยและข้อเสนอแนะดังกล่าว คณะผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ต.บางปลา จ.สมุทรปราการ ดังนี้

แนวทางในการจัดการศูนย์การเรียนรู้ การบริหารจัดการในด้านต่างๆ ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ต.บางปลา จ.สมุทรปราการ มีแนวทางการจัดการอยู่ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบุคลากร

บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ ควรประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ โดยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ควรเป็นคนในท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติของท้องถิ่น มีทักษะในการสอนและถ่ายทอดความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน การจัดการสารสนเทศและการจัดการความรู้ในการพัฒนาชุมชน และควรมีให้ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในทักษะต่างๆ เช่น การเกษตร การเลี้ยงสัตว์ หรือทักษะในการประกอบอาชีพด้านต่างๆ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนให้ความรู้แก่สมาชิกชุมชนและผู้สนใจในภูมิปัญญาชาวบ้าน และทักษะต่างๆ นี้

นอกจากนี้ควรให้การสนับสนุนบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เช่น การส่งเสริมให้บุคลากรเพิ่มพูนความรู้ และทักษะต่างๆ ที่จำเป็น โดยวิธีการฝึกอบรม การไปศึกษาดูงาน หรือมีวัสดุและอุปกรณ์ที่พร้อมใช้งาน ให้บุคลากรสามารถค้นคว้า และเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองอย่างเหมาะสม การให้ขวัญและกำลังใจกับบุคลากรที่ทุ่มเทในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

และกระบวนการในการสรรหามหาวิทยาลัย ควรจะประกอบด้วย การวางแผน การสรรหา การพัฒนา การดูแลรักษาและการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. ด้านงบประมาณ

ศูนย์การเรียนรู้ จะต้องมีการบริหารงบประมาณ โดยมีการวางแผนการได้มาของงบประมาณ ว่าส่วนใดได้รับมาจากภาครัฐ ส่วนใดที่สามารถหารายได้ด้วยตนเอง และการทำเรื่องของงบประมาณจากภาครัฐ ศูนย์ฯ จะต้องจัดทำแผนงานและทำโครงการเพื่อของงบประมาณในทุกๆ ปี และนำเสนอต่อหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

นอกจากนั้นชุมชนก็สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณด้วย ยกตัวอย่างเช่น เมื่อได้รับงบประมาณมาแล้ว จะต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณและบริหารการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ งบประมาณที่ได้ อาจจะนำไปใช้ในค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนของบุคลากรและวิทยากรภายนอก และการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อีกทั้ง ศูนย์ฯ สามารถที่จะหารายได้ด้วยตนเอง เช่น การจำหน่ายของที่ระลึกในชุมชน การให้เช่าสถานที่ทำกิจกรรมหรือการตั้งกล่องรับบริจาคจากผู้เข้ามาใช้บริการตามจิตศรัทธา เป็นต้น ทั้งนี้ จะต้องมีการควบคุมการใช้งบประมาณให้ถูกต้อง โปร่งใส และก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

3.1 ด้านวัสดุอุปกรณ์

สามารถบริหารจัดการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เริ่มตั้งแต่การกำหนดความต้องการ การจัดหา การแจกจ่าย การบำรุงรักษา และการจำหน่าย

มีวัสดุอุปกรณ์ครบครันและสามารถสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรและผู้เข้ามาใช้บริการได้ เช่น การมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตเพียงพอต่อการใช้บริการ มีสื่อไว้บริการอย่างหลากหลาย

3.2 ด้านอาคารสถานที่

สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ภายในและภายนอกศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ดังนี้

ภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประกอบด้วยห้องสำคัญดังนี้

1) ห้องวิชาการชุมชน

เป็นสถานที่ที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ จัดประชุมสัมมนาฝึกอบรมในหัวข้อต่างๆ ซึ่งจัดบริการให้แก่คนในชุมชน บุคคลทั่วไปหรือหน่วยงานภายนอก หรือในบางโอกาสอาจจะจัดเป็นห้องเรียนรู้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสทางการตลาดของกลุ่มอาชีพในชุมชน ที่จะได้สัมผัสงานอย่างแท้จริง

2) ห้องนิทรรศการจัดแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น

เป็นห้องที่แสดงถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับ ศิลปะ วัฒนธรรม วิถีชีวิตประวัตความเป็นมา และภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลบางปลา เพื่อแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์และความเชื่อประเพณีท้องถิ่น โดยจะมีการนำเครื่องมือเครื่องใช้ที่ใช้ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และวัฒนธรรมดั้งเดิมต่าง ๆ เป็นต้น มาจัดนิทรรศการแสดงภายในห้อง

3) ห้องสมุดชุมชน

เป็นห้องที่ให้บริการหนังสือทุกประเภท ทุกระดับตั้งแต่พัฒนาการของเด็ก หนังสือสำหรับเยาวชน หนังสือเฉพาะในเรื่องต่างๆ ตลอดจนมีวารสาร สื่อ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัย และอาจจะมีการจัดเก็บเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนในตำบลบางปลา ภายในห้องอาจจะมีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้าถึงเทคโนโลยี

ภายนอกศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประกอบด้วย

1) ร้านค้าชุมชน

เป็นส่วนส่งเสริมให้นำผลผลิตของชุมชนมาจัดจำหน่ายในราคาที่ไม่สูงมากนัก เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภคในชุมชน นอกจากนั้นอาจจะมีการแสดงสินค้าต่างๆ ในกลุ่มอาชีพในตำบลบางปลาด้วย

2) ลานกิจกรรม

เป็นส่วนที่ใช้ทำกิจกรรมกลางแจ้งของคนในชุมชน มีบริการเครื่องเล่นเด็ก เครื่องออกกำลังกายกลางแจ้ง เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพให้กับคนในชุมชนทุกช่วงวัย ในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ต่าง ๆ ให้คนในครอบครัวสามารถมาใช้เวลาร่วมกันได้ เช่น กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมทำอาหาร หรือกิจกรรมที่เสริมสร้างอาชีพต่างๆ เป็นต้น

4. ด้านการบริหารจัดการ

4.1 รูปแบบบริหารงาน

เป็นรูปแบบที่มีคณะกรรมการศูนย์เป็นผู้บริหาร

1) คณะกรรมการศูนย์ฯ ควรมาจากตัวแทนท้องถิ่น มีบทบาทในการกำกับดูแล ติดตามและประเมินผล ให้คำปรึกษากับเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการฯ คัดเลือกมาจากบุคคลในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ตัวแทนจากสถาบันการศึกษาหรือตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2) คณะกรรมการศูนย์ฯ มีจำนวนที่เหมาะสม (8-15 คน) มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของศูนย์เรียนรู้ชุมชนและมีภาคีเครือข่ายในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำ

3) การพัฒนาและปรับปรุง ศูนย์การเรียนรู้ฯ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เช่น การติดตามผลการจัดกิจกรรม การสำรวจความพึงพอใจของผู้ที่มาร่วมกิจกรรม

และใช้บริการ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์สู่การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) การประชาสัมพันธ์ มีการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนและบุคคลทั่วไป เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

4.2 รูปแบบการจัดกิจกรรม

- 1) จัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่น
- 2) จัดให้มีวิทยากรหรือปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญ มาประจำหรือสอนเสริมในศูนย์การเรียนรู้บ้างเป็นครั้งคราว
- 3) กิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์จัดขึ้น จะต้องครอบคลุมการศึกษาสามัญขั้นพื้นฐาน ทักษะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยต่างๆ เป็นต้น
- 4) ควรจัดกิจกรรมที่สามารถสร้างสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชนและสังคมได้
- 5) สนับสนุนให้คนในชุมชนและคนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ฯ